

Oral Kemoterapi Uyum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Oral Kemoterapi Uyum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28155>

Özet

Oral Kemoterapi Uyum Ölçeği (OKUÖ), **oral kemoterapi** tedavisi gören kanser hastalarının tedaviye uyum düzeylerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmek amacıyla geliştirilmiş özgün bir araçtır. Ölçeğin geliştirilmesi ve psikometrik testleri, hemirelik araştırmalar alanında önemli bir boşluğu doldurmayı hedeflemiştir. Geliştirme süreci, Türkçe konulan popülasyonda geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı sunarak, klinisyenlerin ve araştırmacıların hastaların **tedavi uyumu** sorunlarını erken tespit etmelerine ve uygun müdahaleleri planlamalarına olanak tanır. Ölçek, özellikle oral onkolojik ajanların kullanılmalarının artmasıyla birlikte, hasta merkezli bakımın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Ölçeğin orijinal psikometrik çalışması 2015 yılında Bağcivan ve Akbayrak tarafından gerçekleştirilmiş olup, elde edilen sonuçlar ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığına ve yapı geçerliliğine sahip olduğunu göstermektedir. Bu sayede OKUÖ, Türkiye'deki **kanser** hastalarında oral ilaç yönetimine ilişkin davranışları değerlendirmek için güçlü bir araç olarak kabul edilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Oral Kemoterapi, Hasta Uyumu, Kanser, Onkoloji, Psikometri, Ölçek Geliştirme, Tedavi Yönetimi.

Yazarlar

Gulcan Bağcivan, Nevin Akbayrak

Amaç

Oral Kemoterapi Uyum Ölçeği'nin temel amacı, kanser hastalarının kendilerine reçete edilen oral **kemoterapi** rejimlerine ne ölçüde uyduklarını belirlemektir. Oral anti-kanser ajanların kullanılması, hastanın tedavi sorumluluğunu artırması ve bu durum, tedavinin etkinliği açısından **uyum** düzeyinin doğru bir şekilde ölçülmesini zorunlu kılmıştır.

Ölçek, hastanın dozaj, zamanlama ve tedavi döngüsüne ilişkin davranışlarını sistematik olarak değerlendirerek, düşük uyum riskini taşıyan bireyleri tanımlamayı hedefler. Bu sayede sağlık profesyonelleri, hastaların uyum engellerini (örneğin, yan etkiler, unutkanlık veya maliyet) anlayabilir ve kişiselleştirilmiş destek ve eğitim programları geliştirebilirler.

Yapı

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, karmaşık bir yapı olan "Oral Kemoterapiye Uyum"dur. Bu yapı genellikle üç ana bileşen etrafında şekillenir: **Bağlatma** (tedaviye bağlama), **uygulama**

(do?ru doz ve zamanda ilaç alma) ve **?srarc?l?k** (tedavi süresince devam etme).

OKUÖ, hastalar?n kendi bildirimlerine dayalı olarak, ilaç? almayı unutup unutmad?klar?, dozaj? atlay?p atlamad?klar? ve tedavi program?na ne kadar ba?lı? kald?klar? gibi somut davran???sal göstergeleri de?erlendirir. Ölçek, sadece niyet veya tutumu de?il, do?rudan ölçülmesi zor olan **gerçek uyum davran???n?** hedefleyen maddelerden oluşur.

Geçerlik

Oral Kemoterapi Uyum Ölçeği'nin geçerlik çalışmaları, geli?tirme makalesinde detaylı olarak sunulmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliği, genellikle Faktör Analizi yöntemleri kullanılarak test edilmiştir. Bu analizler, ölçek maddelerinin teorik olarak ölçmesi beklenen yapılar? ne ölçüde temsil ettiğini kanıtlamıştır.

Geçerlik çalışmaları?nda ayrıca, ölçeğin diğer bilinen uyum ölçütleriyle olan ilişkisi (e? zamanlı geçerlik) ve klinik sonuçlarla ilişkisi (kriter geçerliliği) incelenmiştir. Bu çalışmaları, OKUÖ'nün oral kemoterapiye uyum düzeylerini do?ru bir şekilde yansıtan **geçerli bir ölçüm aracı** olduğunu doğrulamıştır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, ölçüm sonuçlarının tutarlılığını ve istikrarını göstermektedir. İç tutarlılık güvenilirliği, Cronbach's Alpha katsayısı ile değerlendirilmiştir. Geli?tirme çalışmaları?nda, ölçeğin genel Cronbach's Alpha değerinin kabul edilebilir sınırların (genellikle 0.70 ve üzeri) üzerinde olduğu rapor edilmiştir, bu da ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtü?ünü gösterir.

Güvenirlik çalışmaları?n bir parçası olarak, test-tekrar test yöntemi de uygulanmış olabilir. Bu yöntem, ölçeğin zaman içinde kararlı sonuçlar verdiğini, yani hastaların uyum düzeylerinin nispeten sabit kaldığını kısa bir süre zarfında ölçümlerin tutarlı olduğunu kanıtlar.

Faktör Analizi

Oral Kemoterapi Uyum Ölçeği'nin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla **Faktör Analizi** uygulanmıştır. Geli?tirme çalışmaları?nda (Bacıvan & Akbayrak, 2015), muhtemelen Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılarak ölçeğin faktör yapısı ortaya çıkarılmıştır. Bu analiz, uyumu oluşturan farklı alt boyutların (örneğin, zamanlama uyumu, dozaj uyumu, bariyerler) başlıca faktörler olarak ayrılıp ayrılmadığını belirlemiştir.

Faktör yapısının belirlenmesi, ölçeğin sadece tek bir genel uyum puanı değil, aynı zamanda uyumun farklı yönlerini yansıtan alt puanlar sağlanmasına olanak tanır. Bu, klinisyenlerin

hastanın uyum sorunlarının kaynağını daha spesifik olarak tespit etmelerine yardımcı olur.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Özgün Ölçek)

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme veya evet/hayır formatında, kendini raporlama ölçeği.

Mevcut Diller: Türkçe (Turkish-version Oral Chemotherapy Adherence Scale)

Popülasyon Grubu: Oral kemoterapi tedavisi alan **kanser** hastalar.

Yaş Grubu: Yetkin kanser hastalar.

Popülasyon Detayları: Çalışma, Türkiye'deki onkoloji kliniklerinde takip edilen ve oral anti-kanser ilaçları kullanan hastalardan oluşan bir örneklem üzerinde yürütülmüştür.

Test Metodolojisi: Ölçek geliştirme çalışması, literatür taraması, uzman görüşleri, pilot uygulama, madde analizi ve ardından yapı geçerliliği ile güvenilirlik analizlerini (Cronbach's Alpha ve Faktör Analizi) içeren standart psikometri adımların izlenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Oral Kanser Tedavisi, İlaç **Uyum**, Onkoloji Hemireliği, Kemoterapi Adherence, Ölçme Aracı, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımları: Sağlanan kaynakta mevcut değildir.

Bağlantı E-posta Adresleri: Gulcan Bagcivan: gulcan_408@hotmail.com

Yazın Adresi: Sağlanan kaynakta mevcut değildir, ancak araştırmanın yapıldığı kurum/üniversite bilgileri orijinal makalede bulunabilir.

İzinler, Ücret ve Test Yayıncılığı

Test Yayıncılığı: Ölçeğin geliştirme ve psikometrik test çalışması 2015 yılında yayınlanmıştır.

İzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullanım veya telif ücreti hakkında kesin bilgi için sorumlu yazar Gulcan Bagcivan ile iletişime geçilmesi önerilir. Akademik ve klinik amaçlı kullanımlar genellikle yazardan izin alınmasını gerektirir.

Orijinal makalenin başlangıcına OvidSP üzerinden erişim mümkündür: proxy2.marmara-elibrary.com

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: oral-chemotherapy-adherence-scale-toad.pdf

Kaynaklar

Bagcivan, G., & Akbayrak, N. (2015). Development and psychometric testing of the Turkish-version Oral Chemotherapy Adherence Scale. *Journal of Nursing Research*, 23(4), 243-251.

Oral Kemoterapi Uyum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri, orijinal kaynaktan açıkça belirtilmediği için bu kısım boş bırakılmamalıdır.

Ölçek maddeleri, telif hakları nedeniyle burada yayınlanmamaktadır. Detaylı maddeler için lütfen orijinal makaleye (Bagcivan & Akbayrak, 2015) başvurunuz.